दैनिक लुम्बिनी
निजी क्षेत्रबाट निरन्तर प्रकाशित पहिलो राष्ट्रिय दैनिक

वर्ष ३६ | अंक १८४ | बुटवल | २०८१ असार १७, गते सोमबार | नेपाल संवत ११४४ | Monday July 01, 2024 | पृष्ठ ४ | मूल्य रु. ६ मात्र | Lumbini

हामी बोलेर मात्र होइन पुऱ्याएर छाड्छौं
तपाईंको अत्यन्तै जरुरी चिठी एवं पार्सलहरु नेपाल लगायत भारत र विश्वका प्रमुख शहरहरूमा पठाउनु परेमा हामीलाई सम्झनुहोस्।
सुपर काइनेटिक कुरियर्स सर्भिस
ट्राफिक चोक हिमालयन बैंकको साइड (सुर्य लाईफ इन्सोरेन्स भएको भवन) फोन:- ०७१५४२५७१

पहिरोले पुरेको विमलका सपना

आचार्य प्रदीप

बुटवल

विपद् कतिबेला आउँछ वा कस्तो रुपमा आउँछ भन्ने थाहा छैन । तर सम्भावित जोखिमको बारेमा आँकलन गर्न सकिन्छ । यस वर्ष धेरै वर्षा हुने जल तथा मौसम विज्ञान विभागले आँकलन गरेको छ । विभागका अनुसार, औषत भन्दा २५ देखि ४५ प्रतिशत बढी वर्षा हुने आँकलन छ । यस्तो बेला बाढी पहिरोको जोखिम हुने भएकोले सतर्कता अपनाउन जल तथा मौसम विज्ञान विभागले अनुरोध गरेको छ ।

शुक्रबार राति छोटो समयमा धेरै वर्षा भयो । भारी वर्षासँगै गएको पहिरोले गुल्मीको मालिका–६ अर्जैका भेषबहादुर बिकको घर पुरिँदा उनसहित पाँच जनाले ज्यान गुमाए । परिवारको लालनपालनको लागि परदेशिएका तीन छोरा बाँचे । तर उनीहरुले भोगेको विपत्तिको पीडा धेरै छ ।

स्वदेशमा काम गरी परिवार पाल्न नसक्ने भएपछि घरको जेठो सन्तान विमल भारत गए । त्यहाँ गएर काम गर्नथाले । विवाह गरेर श्रीमतीलाई बाबु आमासँगै राखे । दुई छोरीहरु जन्मे । माइलो भाइको पनि विवाह गरिदिए, अनि उनलाई सँगै लिएर भारत गए । त्यसपछि कान्छो भाइलाई समेत लिएर भारत गए । तीन भाइको मजदुरीले परिवार राम्रै चलेको थियो । उनलाई लागेको थियो, दुःखका दिन सकिए । हजारौं सुन्दर सपना झल्झली अगाडि आउन थाले । तीन भाइ रोजगारीमा जम्न थालेपछि आत्मबल पनि बढ्दै थियो ।

असार १५ गते बिहानको दर्दनाक घटनाले विमलका सबै सपना खरानी भएका छन् । १४ गते राती सुत्ने बेलामा श्रीमती र छोरीहरुसँग भिडियोकल गरेर सुतेका उनले परिवारै सखाप भएको समाचार सुने ।

उनी छाँगोबाट खसेजस्तै भए । उनले नाम मिल्ने कोही होला भनेर बुझ्न मात्रै खोजेका थिए, उनको नेपालमा रहेकी बहिनीले रुँदै फोन गरिन् । उनले दाइ विमलसँग भनिन्-'मेरो माइती सकियो दाइ, हामी टुहुरा भयौं । कोही पनि रहनुभएन् ।' उनी सम्हालिन सकेनन् । यत्तिकैमा उनका भाइ तथा बुहारीले थाहा पाए । उनीहरुको आँखामा अन्धकार छायो ।

केही घण्टा अगाडि हेरिरहेका परिवार पहिरोले गर्दा कहिल्यै भेट नहुनेगरी मृत्युको मुखमा पुगे । उनीहरु चार जना नै तुरुन्तै नेपालको लागि आए । उनीहरुलाई घर नपुग्दासम्म घर र घरमा रहेका आफ्ना परिवारको अवस्थाको बारेमा निकै चिन्ता लागिरहेको थियो ।

घरको जेठो सन्तान विमलको सिंगो परिवार नै काँधमा आएको छ । साथै आफूलाई जन्मदिने बुवाआमा गुमाउन पुगेका छन् । आफ्नो जीवनसंगीनि तथा आफ्नो ८ वर्षकी छोरी ८ महिनाकी नवजात शिशु छोरी गुमाउनु परेको छ । जोसँग जीवन कटाउने र जसको भविष्य राम्रो बनाउला भनेर भारतमा रोजगारीको लागि गएका थिए, उनीहरु नै जीवित रहेनन् ।

घर पुग्दा निकै अत्तालिए विमल

कहिले के कहिले के माध्यम प्रयोग गर्दै जेनतेन साँझसम्म घरमा पुग्दा उनको न घर रहेको थियो । त्यहाँ माटोको थुप्रो मात्रै रहेको थियो भने परिवारका सदस्यहरु ब्लाकेटले ढाकेर राखिएका थिए । बिहानैदेखि स्थानीय, सुरक्षाकर्मीलगायतको सहभागितामा उद्धार गरी शव निकालिएको थियो । कहाँ बस्ने कसरी सम्हालिने भन्ने सम्ममा अझै अन्यौलताका साथमा छिमेकीको घरमा बसे । न त कसैलाई निद्रा लाग्यो न त केही ।

अबोध शिशुलाई माटोमुनी पुर्दा भावुक्वीत भए विमल

जेठो छोरा हुनुको नाताले बुवा आमाको दागवत्ती दिए । लगत्तै श्रीमती र त्यो नाबालिका ८ वर्षे छोरीलाई लगातार दागवत्ती दिँदा आँखाबाट उनका आँशुहरु तरतरी चुहिरहेका थिए । उनी यत्तिमै सम्हालिन पाएनन् ।

बाँकी थियो कान्छी छोरी त्यो पनि ८ महिनाको । जसलाई जलाउन नमिल्ने भएपछि माटोमुनी गाड्नु पर्ने । यस्तो सहन कसैलाई नपरोस् भन्दै भक्कानिदै थिए, उनी । उनीसँगै माइला भाइ २२ वर्षीय कृष्ण र कान्छो भाइ १८ वर्षीय सुवास पनि क्रिया बसेका छन् ।

मृतकको दाहसंस्कार

प्रेम सुनार

गुल्मी

शुक्रबार रातिको अविरल वर्षासँगै माथिबाट झरेको पहिरोले घर बगाएर ज्यान गुमाएका गुल्मीका एकै परिवारका पाँच जनाको आइतवार फूलवारी घाटमा लहरै दाहसंस्कार गरिएको छ । मालिका गाउँपालिका- ६ अर्जैका ५५ वर्षीय भेषबहादुर बिक, वर्ष ४७ कि श्रीमती सुन्तली बिक, वर्ष २२ कि बुहारी सीता बिक, वर्ष ८ कि जेठी नातिनि रचना बिकलाई लहरै दाहसंस्कार गरिएको छ ।

यस्तै ८ महिनाकी कान्छी नातिनिको भने जमिनमा गाडेर सदगत गरिएको हो । भारतमा रहेका भेषबहादुरका तीन छोराहरु आएर दागवत्ती दिएका थिए । दाहसंस्कार स्थलमा समवेदना प्रकट गर्न लुम्बिनी प्रदेश सरकारका आन्तरिक मामिला तथा कानुन मन्त्री दिनेश पन्थी, मालिका गाउँपालिकासहित विभिन्न पालिका प्रमुख, उप-प्रमुख एवं अन्य जनप्रतिनिधिहरु सहभागी भएका थिए ।

जेठा छोरा विमल बिकले बाबुआमासहित श्रीमती र दुई छोरी पहिरोमा गुमाएका छन् । माइला छोरा सुवास बिककी श्रीमती रोजगारकै लागि भारतमै थिइन् । कान्छा छोरा कृष्ण बिक अविवाहित हुन् । रोजगारीको सिलसिलामा तीन छोरा र एक बुहारी भारतमा रहेका बेला यता पहिरोले पाँचै जनाको मृत्यु भएको हो ।

सम्पादकीय

वर्षाले ल्याएको जोखिम

गएको शनिबार राति परेको वर्षासँगै गएको पहिरोमा परेर गुल्मीमा पाँच, स्याङ्जामा दुई र बाग्लुङमा दुई गरी नौ जनाको निधन भयो । असार १२ गते बाढी र पहिरोलगायत विपद्मा परेर १४ जना नागरिकले ज्यान गुमाएका थिए । मनसुन सुरु भएयता अहिलेसम्म मुलुकमा साढे दुई दर्जनको ज्यान गएको छ ।

मनसुन सुरु भएपछि परेको वर्षाले धान रोपाइँ गर्न पाएका किसान जति खुशी छन्, नागरिकको घरदैलोमा विपत्तिको त्रास उस्तै छ । पहाडमा बाढी र पहिरो तथा तराईमा डुबानले नागरिकको जीवन जोखिममा परेको छ । गुल्मीमा एकै परिवारका पाँच जनाको निधन घर माथिबाट पहिरो खसेर घर पुर्दा भयो । मध्यरातमा खसेको पहिरोमा पुरिएका उनीहरुलाई भोलिपल्ट मात्रै शव निकाल्न संभव भयो । स्याङ्जा र बाग्लुङमा ज्यान गुमाएकाहरु पनि पहिरोमा पुरिएर हो । पहाडमा पहिरोको उच्च जोखिम छ । पहाडमा सडक खन्नका लागि मनपरी डोजर प्रयोग भएको छ । मनपरी खनेका सडक पहिरो बढाउने साधन भएका छन् । सडक खन्दा कतिपय गाउँका घर जोखिममा परेका छन् । खेतीयोग्य जमिन नोक्सान भएको छ । विकास पुऱ्याउन खोज्दा विनाश बढेको छ ।

जोखिमयुक्त बस्ती पहिचान गरी त्यस्ता ठाउँबाट नागरिकलाई अन्यत्र व्यवस्थापन गर्न सरकारको प्राथमिकता हुनुपर्छ । संविधानले सुरक्षित आवासलाई मौलिक हकको रुपमा स्थापित गरेको छ । संविधानको कार्यान्वयन गर्न सरकारले सुरक्षित आवासको व्यवस्था गर्दै लैजानुपर्छ । पहाडमा छरिएर रहेका बस्तीलाई एकीकृत बस्ती विकासको मोडलमा बढ्नुपर्छ । त्यसो गर्दा विपद् व्यवस्थापन गर्न सकिन्छ नै पूर्वाधारलगायतका विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सहज हुन्छ । राज्यले गर्ने लगानीले प्रतिफल र नतिजा दिन सक्छन् ।

यो वर्षको मनसुनमा वर्षा सरदरभन्दा बढी पर्ने आँकलन भएको छ । जल तथा मौसम विज्ञान विभागले ३५ देखि ४५ प्रतिशत बढी वर्षा हुने आँकलन गरेको छ । लामो खडेरी परेपछि भएको यो मनसुनको वर्षा विचित्रको छ । वर्षा एकैपल्ट ठूलो परेको छ । सिमसिम वर्षाले जोखिम कम गराउँछ । छोटो समयमा धेरै वर्षा भइरहेकोले बाढी र पहिरोको जोखिम बढाएको छ । वर्षाको यो प्रवृत्ति हेरेर तहगत सरकारले पूर्व तयारीमा ध्यान दिनुपर्छ । तहगत सरकारका सरोकारवाला कार्यालयबीच समन्वय र सहकार्यको खाँचो छ ।

हामी संक्रमणजन्य रोगको जोखिममा किन छौं ?

डा. शेरबहादुर पुन

यस्तै, खानेपानी निर्मूलीकरण गरेर मात्रै खाने, वर्षामा बजारबाट ल्याएका खानेकुरा काँचै नखाने वा राम्रोसँग पखालेर मात्र खाने, बाहिर खुला राखिएका खानेकुरा खाँदै नखाने, सरसफाइमा ध्यान दिने, लामखुट्टेको टोकाइबाट बच्ने उपाय अपनाउनेजस्ता आधारभूत आवश्यकतालाई बेवास्ता नगरौं । हामीले बेवास्ता गरेको सामान्य संक्रमणले महामारी फैलिन सक्ने वा मृत्युसम्म हुने जोखिम भएकाले सचेत बनौं ।

वर्षायाम सुरु भएसँगै विभिन्न संक्रमणजन्य रोगको समस्या लिएर अस्पताल पुग्नेहरुको संख्या बढ्न थालेको छ । लामखुट्टेको टोकाइबाट सर्ने विभिन्न संक्रमण डेंगु, मलेरियाका साथै अन्य ब्याक्टेरियल र भाइरसजन्य संक्रमणसमेत बढ्न थालेका छन् । खासगरी खानेकुरा र पानीका माध्यमबाट ब्याक्टेरिया र भाइरस सजिलै एकबाट अर्कोमा सर्ने भएकाले वर्षा सुरु भएसँगै संक्रमण पनि बढेका हुन् ।

पछिल्लो ६ महिनामा मात्रै देशभर एक हजार दुई सय ६८ जनामा डेंगु संक्रमण पुष्टि भएको छ । लक्षणसहित अस्पताल पुगेर परीक्षण गराएका 'केस'मध्ये संक्रमण पुष्टि भएका मात्रै १२ सय नाघेका हुन् । तर, डेंगुका लक्षण देखिनासाथ स्वास्थ्य संस्थासम्म पुगेर औषधी सेवन गर्नेको संख्या निकै न्यून छ । जसमध्ये अधिकांशले मेडिकल वा फार्मेसीबाट लिएर सिधै औषधी सेवन गरिरहेका हुन्छन् भने कतिपयले लक्षणलाई पूर्णतया बेवास्ता गरिरहेको पनि पाइन्छ ।

डेंगु मात्र नभई मौसम परिवर्तनसँगै देखिने झाडापखाला, ज्वरो, दुखाइ, रुघाखोकीजस्ता लक्षण देखिनासाथ स्वास्थ्य संस्थामा पुग्ने र परीक्षण गराउने दर निकै कम छ । अर्थात्, संक्रमणजन्य रोगका लक्षणलाई बेवास्ता गर्ने प्रवृत्तिले गर्दा यसको असरबारे यकिन अनुमान गर्न सकिँदैन ।

भाइरल वा केही दिनमै आफैं निको भएर जाने सामान्य संक्रमण पनि पछिल्लो समय घातक बन्दै गएका छन् । पछिल्लो समय मासु खाने ब्याक्टेरिया नाम दिइएको 'स्ट्रेप्टोकोकलल टक्सिस सक सिन्ड्रोम' (एसटिएसएस) निकै चर्चामा छ । जापानमा फैलिएको भनिएको यो ब्याक्टेरिया संक्रमण भएमा निकै घातक मानिएकाले नेपालमा समेत फैलिन सक्ने भन्दै आममानिसमा एक खालको डर सिर्जना गरेको छ । तर, निकै घातक भनिएको सो ब्याक्टेरिया नयाँ भने होइन । यो भाइरस आनुवंशिक परिवर्तन भएर घातक बन्दै गएकाले पछिल्लो समय चिन्ताको कारण बन्न पुगेको पछिल्ला रिपोर्टले देखाएका छन् ।

अर्थात्, समयक्रमसँगै स्वभावमा परिवर्तन हुँदै आइरहेका ब्याक्टेरिया वा भाइरस घातक बन्दै गइरहेका छन् । हिजोसम्म सामान्य लक्षण देखिएर केही दिनमै आफैं निको भएर जाने संक्रमणले समेत अहिले महामारीको रुप लिन थालेका छन् । अर्थात्, भविष्यमा यिनै संक्रमण निकै घातक बन्दै जाने अनुमान गर्न सकिन्छ । सामान्यतया, शरीरको प्रतिरोधात्मक क्षमता कम हुँदै गएपछि सामान्य घाउ हुँदासमेत संक्रमणका कारण मृत्यु हुने अवस्था आउन सक्ने वैज्ञानिकको अनुमान छ । जुन भविष्यमा ठूलो चुनौती बन्न सक्छ ।

एउटै लक्षण फरक-फरक रोगको कारक हुन सक्छ : हामीकहाँ वर्षायाममा सबैभन्दा धेरै देखिने भनेको झाडापखाला र ज्वरोको समस्या हो, जुन रोग नभई अन्य रोगका लक्षण हुन् । तर, हामीकहाँ झाडापखाला र ज्वरो के कारणले देखिइरहेको छ भन्ने परीक्षण पर्याप्त भइरहेको छैन । पखाला कम गर्न र रोक्न वा ज्वरो कम गर्न औषधी र अन्य प्राथमिक उपचारमा हाम्रो उपचार सेवा सीमित भइदिँदा मूल समस्या पहिचान चुनौतीपूर्ण बनेको छ ।

झाडापखाला हैजाका कारण हुन्छ भन्ने समान्य बुझाइ छ । तर, पखाला हैजाबाहेक अरु विभिन्न रोगको लक्षणका रुपमा देखिन सक्छ । यस्तै, ज्वरोसमेत टाइफाइडबाहेक अन्य रोगको लक्षण हुन सक्छ । तर, नेपालमा हाल ज्वरो वा पखालाजस्ता लक्षणका लागि बढीमा आठवटा रोगको मात्रै परीक्षण भइरहेको छ, जुन पर्याप्त छैन । जसका कारण यस्ता लक्षण के कारणले देखिइरहेका छन् भन्ने यकिन नहुँदा कुन रोग फैलिइरहेको छ भन्नेसमेत थाहा हुँदैन ।

रोग परीक्षणमा रहेको सीमितताका कारण समेत कुन खालको रोग फैलिइरहेको छ भन्न सकिने अवस्था छैन । जसका कारण एकातिर लक्षणहरुको उपचारमा मात्रै स्वास्थ्य सेवा सीमित भइरहेको छ भने अर्कातिर रोग पत्ता नलाग्दा भित्रभित्रै फैलिने वा निर्मूल पार्न नसकिने जोखिमसमेत उत्तिकै देखिन्छ । जस्तै, पछिल्लो समयमा ज्वरोसहितका लक्षण लिएर अस्पताल पुग्नेमध्ये एकदमै कममा मात्र डेंगु देखिएको छ । अर्थात्, नन-डेंगुमा समेत ज्वरो छ, तर कारण पत्ता लगाउन पर्याप्त परीक्षण उपलब्ध छैनन् ।

अर्थात्, वर्सेनि विभिन्न समस्या लिएर अस्पताल पुग्ने बिरामीमध्ये अधिकांशमा ज्वरोको समस्या देखिएको छ । जुनसुकै संक्रमण फैलिए पनि ज्वरोलगायत लक्षणसहित बिरामी अस्पताल पुग्छन् । तर, ज्वरो देखिएका सबै बिरामीमा तत्कालीन समयमा फैलिइरहेको कुनै अमुक संक्रमण (जस्तै, कोभिड, डेंगु, इन्फ्लुएन्जा आदि) हुँदैन । यी संक्रमण पुष्टि भएबाहेकका बिरामीमा के कारणले ज्वरो आइरहेको छ भन्ने अनुसन्धानको विषय नबन्दा उपचार नै अन्योलमा पर्ने गरेको छ । सरुवा रोगको निदानका लागि सबैभन्दा ठूलो शुक्रराज ट्रपिकल अस्पतालमा समेत संक्रमणजन्य रोगका परीक्षण पर्याप्त नहुँदा सेवा लक्षणको उपचारमा सीमित भएको छ ।

एकातिर स्वास्थ्य संस्थाहरुले पर्याप्त परीक्षण गरेर सेवा दिन सकिरहेका छैनन् भने अर्कातिर संक्रमणजन्य रोगप्रतिको आममानिसको बेवास्ताले सरुवा रोग घातक बन्दै गइरहेका छन् । ब्याक्टेरिया र भाइरसमा समयक्रमसँगै आइरहेको आनुवंशिक उत्परिवर्तनले उपचार जटिल बनाउँदै लगेको हो । भाइरस वा ब्याक्टेरियामा छिटो-छिटो उत्परिवर्तन आइरहनु र औषधी वा भ्याक्सिन समयमा उत्पादन गर्न नसक्नु वा उपलब्ध हुन नसक्नुजस्ता कारणले उपचारको पाटो जटिल बन्दै गएको हो ।

प्रत्येक वर्ष डेंगु संक्रमण बढ्दै जानु, कोभिडका नयाँ-नयाँ भेरियन्ट थपिँदै जानु, पटक-पटक संक्रमण हुनु आदिलाई संक्रमणजन्य रोग घातक बन्दै गएका उदाहरण मान्न सकिन्छ । कोभिड, डेंगु, हैजा, टाइफाइड र अन्य किसिमको इन्फ्लुएन्जा संक्रमण भएमा रुघाखोकी, ज्वरो, पखाला, घाँटी, आँखा, मांसपेशी वा टाउको दुख्नेजस्ता समान खालका लक्षण देखिन्छन् । अर्थात्, यस्ता लक्षण के कारणले देखिइरहेका छन् भन्ने विनापरीक्षण थाहा हुँदैन । अस्पतालमा संक्रमण परीक्षणका लागि आवश्यक जनशक्ति, उपकरण वा परीक्षणको सुविधा नहुँदा सबैखाले लक्षणको मात्र उपचार भइरहेको छ ।

स्वास्थ्य संस्थाहरु यस्ता लक्षण देखिएमा दुखाइ कम गर्ने औषधी वा पछिल्लो 'जेनेरेसन'का एन्टिबायोटिकहरु विनाआधार 'प्रिस्क्राइब' गर्न बाध्य छन् । अर्कातिर, सदाबहारजस्तै देखिने यस्ता लक्षण देखिनासाथ सोही औषधी सिधै मेडिकल वा फार्मेसीबाट किनेर खान सकिन्छ भन्ने आममानिसमा गलत धारणा व्याप्त छ । जथाभावी दुखाइ कम गर्ने औषधी वा एन्टिबायोटिकको प्रयोगले शरीरमा परिरहेको असरप्रति सेवाप्रदायक त सचेत छैनन् नै, आममानिसले समेत बेवास्ता गर्दा समस्या विकराल बन्दै गएको छ ।

अनावश्यक औषधी प्रयोग गर्दा बिस्तारै ती औषधी हाम्रो शरीरमा कुनै प्रभाव नपार्ने अवस्थामा पुग्छन् । अर्थात्, ब्याक्टेरिया, भाइरस र परजीवीले औषधी सेवन गर्दा कुनै पनि प्रतिक्रिया जनाउँदैनन् । परिणामतः एन्टिबायोटिक र अन्य एन्टिमाइक्रोबियल औषधी प्रभावहीन हुन थाल्छन् । र, बिस्तारै संक्रमणको उपचार गर्न गाह्रो वा असम्भव हुँदै जाने जोखिम बढ्छ । जसले गर्दा संक्रमणहरु छिटो फैलिने वा उपचार गर्न गाह्रो हुने, रोगको गम्भीरता बढ्दै जाने भएकाले अशक्तता र मृत्युको जोखिमसमेत बढाउँदै लगेको पछिल्ला अध्ययनले देखाएका छन् ।

एन्टिमाइक्रोबियल प्रतिरोध अर्थात् औषधीले काम गर्न छोड्नुको मुख्य कारण जथाभावी औषधीको प्रयोग नै हो । विभिन्न संक्रमणका लक्षण देखिँदा चिकित्सकको सल्लाहबिना वा आफैं किनेर प्रयोगमा ल्याउने प्रवृत्तिले भन् ठूलो समस्या निम्त्याइरहेको छ ।

सही ज्ञानको अभावसमेत संक्रमणहरुको नियन्त्रणमा चुनौतीको कारक बन्न थालेको छ । सामाजिक सञ्जालमा आउने अनावश्यक वा विनाप्रमाणका सामग्रीले गर्दा आममानिसमा संक्रमणप्रति गलत बुझाइ व्याप्त छ । संक्रमण हुँदा के गर्ने-नगर्ने वा के खाने-नखाने भन्ने विषयमा जथाभावी बोल्दा यसको असर सधैं स्वास्थ्य प्रणालीमा परिरहेको छ । यस्तो विषयमा सम्बन्धित निकायले सही सूचना प्रचारप्रसार गर्ने, गलत सूचना चिर्ने खालका सामग्री प्रस्तुत गरेर गलत बुझाइ मेटाउन सकिन्छ ।

यस्तै, कोभिड महामारीपश्चात् पनि आवश्यक सेवा-सुविधा विस्तारमा सरकारकोध्याननजानुदुःखदछ । कोभिडको दोस्रो र तेस्रो लहर फैलिँदा अक्सिजन र सामान्य उपचार गर्नका लागि हाम्रा स्वास्थ्य संस्था अपुग भए । त्यस्ता महामारी जुनसुकै बेला आउन सक्छन् भन्ने पुष्टि भए पनि प्रकोपसँग लड्ने तयारी शून्य हुनु निकै दुःखद विषय बनेको हो ।

अन्त्यमा, वर्षायाममा डेंगु, फ्लु, हैजा, कोभिड र विभिन्न खालका इन्फ्लुएन्जाको संक्रमण फैलिइरहेको छ । यस्ता समस्याले निम्त्याउने ज्वरो, पखाला, रुघाखोकी शरीरका विभिन्न भागको दुखाइ आदिलाई बेवास्ता नगरौं । यस्ता, संक्रमण बालबालिका, वृद्धवृद्धा, गर्भवती वा अन्य प्रतिरोधी क्षमता कम भएका व्यक्तिहरु बढी प्रभावित हुने भएकाले समयमै सही उपचारमा ध्यान दिऔं । यस्ता लक्षण गम्भीर हुँदै गएमा स्वास्थ्य संस्थामा गएर परीक्षण गर्ने वा चिकित्सकको सल्लाहमा मात्रै औषधीको सेवन गरौं । सामाजिक सञ्जाल वा अन्य माध्यमबाट आएका विभिन्न खालका सन्देश कसले दिइरहेको छ भन्नेमा विशेष ख्याल राखौं । सम्बन्धित निकाय, जस्तै- स्वास्थ्य संस्था, चिकित्सक र सही सूचना दिने सञ्चार माध्यमले दिएको सूचनालाई मात्र आधार मानौं । जथाभावी औषधी प्रयोग नगरौं ।

यस्तै, खानेपानी निर्मूलीकरण गरेर मात्रै खाने, वर्षामा बजारबाट ल्याएका खानेकुरा काँचै नखाने वा राम्रोसँग पखालेर मात्र खाने, बाहिर खुला राखिएका खानेकुरा खाँदै नखाने, सरसफाइमा ध्यान दिने, लामखुट्टेको टोकाइबाट बच्ने उपाय अपनाउनेजस्ता आधारभूत आवश्यकतालाई बेवास्ता नगरौं । हामीले बेवास्ता गरेको सामान्य संक्रमणले महामारी फैलिन सक्ने वा मृत्युसम्म हुने जोखिम भएकाले सचेत बनौं ।

नयाँ पत्रिका दैनिकबाट

नेप्से परिसूचक १४ दशमलव ८३ प्रतिशतले घट्यो

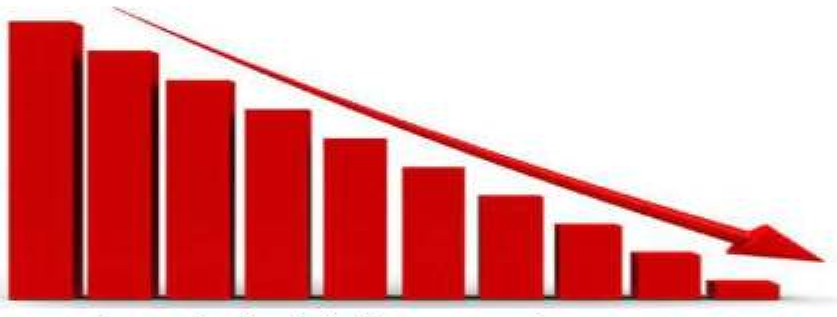

काठमाडौं । साताको कारोबारको पहिलो दिन आइतबार नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज (नेप्से) परिसूचक दोहोरो अङ्कले घटेको छ । नेप्से परिसूचक १४ दशमलव ८३ अङ्कले घटेर दुई हजार ३७ दशमलव ०९ को बिन्दुमा कायम भएको छ ।

विभिन्न तीन सय २० कम्पनीको ९१ लाख ७८ हजार आठ सय ९५ कित्ता शेयर ५० हजार नौ सय ५२ पटक खरिदबिक्री हुँदा रु तीन अर्ब ६० करोड ७१ लाख ९८ हजार चार सय सात बराबरको कारोबार भएको नेप्सेले जनाएको छ ।

कारोबारमा वित्त समूह शून्य दशमलव ३४ र उत्पादन तथा प्रशोधन समूह शून्य दशमलव ०३ प्रतिशतले बढेको छ भने अरु सबै समूहको उपसूचक घटेको छ । बैङ्किङ शून्य दशमलव ७०, विकास बैङ्क शून्य दशमलव ८०, होटल तथा पर्यटन शून्य दशमलव ४०, जलविद्युत् एक दशमलव ०६ र लगानी समूह शून्य दशमलव ६६ प्रतिशतले घटेको छ ।

त्यसैगरी, जीवन बीमा समूह शून्य दशमलव ४५, लघुवित्त एक दशमलव ३७, म्युचुअल फन्ड शून्य दशमलव १५, निर्जीवन बिमा शून्य दशमलव २८, व्यापार शून्य दशमलव ३१ र अन्य समूह शून्य दशमलव ९५ प्रतिशतले घटेको छ ।

सबैभन्दा धेरै मुक्तिनाथ कृषि कम्पनी लिमिटेडको शेयर मूल्य सात दशमलव ०६ र मैलुङ खोला जलविद्युत् कम्पनी लिमिटेडको शेयर मूल्य पाँच दशमलव ७६ प्रतिशतले बढेको छ । सबैभन्दा धेरै घट्नेमा भने मनकामना स्मार्ट लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेडको शेयर मूल्य नौ दशमलव २० प्रतिशतले घटेको छ ।

कारोबार रकमका आधारमा आज सबैभन्दा धेरै नेपाल फाइनान्स लिमिटेडको रु १२ करोड ८८ लाख ७४ हजार एक सय ५४ बराबरको कारोबार भएको छ । त्यस्तै, कारोबार भएका शेयर संख्याका आधारमा सबैभन्दा धेरै सानिमा इक्विटी फन्डको दुई लाख २९ हजार दुई सय १० कित्ता शेयर किनबेच भएको छ ।

रासस

नरिवलको तेलका १० फाइदा

हालसम्म भएका १५ सयभन्दा बढी अध्ययनहरुले नरिवलको तेल संसारकै सबैभन्दा स्वस्थ खाद्यपदार्थ भएको प्रमाणित गरेका छन् । यसमा तीन प्रकारका विशेष फ्याट्टी एसिड हुन्छन् । जसलाई क्याप्रिलिक एसिड, लौरिक एसिड र क्याप्रिक एसिड भनिन्छ । नरिवलको तेलको ६२ प्रतिशत तैलीय पदार्थ यी तीन स्वस्थकर फ्याट्टी एसिडले बनेका हुन्छन् । यसका फाइदाहरु निम्न छन् :

१. मुटुको रोग र उच्च रक्तचाप रोकथाम गर्छ :

नरिवलको तेलमा प्राकृतिक स्याचुरेटेड फ्याट बढी हुन्छ । यसले स्वस्थ कोलेस्टेरोल (एचडीएल) बढाउनेमात्र होइन, खराब कोलेस्टेरोल (एलडिएल) लाई स्वस्थ कोलेस्टेरोलमा परिवर्तन गर्न सहयोग गर्छ । यसबाट मुटुको रोग र उच्च रक्तचापको समस्याबाट रोकथाम हुन्छ ।

२. अल्जाइमरको प्राकृतिक उपचार :

कलेजोले यसको एसिड पचाउँदा केटोन भन्ने तत्व निस्कन्छ, जसले दिमागलाई उर्जा प्रदान गर्छ । यसो गर्दा ग्लुकोजबाट शक्ति पैदा गर्न इन्सुलिनको आवश्यकता पर्दैन । अध्ययनहरुबाट के पत्ता लागेको छ भने दिमागले आफ्नै इन्सुलिन पैदा गर्छ । अल्जाइमरका रोगीको दिमागले आफ्नै इन्सुलिन पैदा गर्न सक्दैन । नरिवलको तेलबाट प्राप्त हुने केटोनले दिमागलाई आवश्यक पर्ने वैकल्पिक उर्जा पैदा गर्न मद्दत गर्छ ।

३. मिर्गौला स्वस्थ राख्छ :

नरिवलको तेलमा मुत्राशय तथा मिर्गौलालाई स्वस्थ राख्ने क्षमता हुन्छ । यस्तै, यसले कलेजोमा क्षति पुग्नबाट समेत जोगाउँछ ।

४. आर्थराइटिसबाट जोगाउँछ :

भारतमा भएको अध्ययनले नरिवलको तेलले अन्य आधुनिक औषधिभन्दा आर्थराइटिसलाई प्रभावकारी रुपमा निको पार्न सहयोग गर्ने देखाएको थियो ।

५. क्यान्सर रोकथाम गर्छ :

यसले क्यान्सरसँग लड्न पनि सहयोग गर्छ ।

६. स्मरण क्षमता बढाउँछ :

सन् २००४ मा भएको अध्ययनले नरिवलको तेलमा पाइने एसिड स्मरण क्षमता बढाउनमा उपयोगी भएको पाइएको थियो ।

७. छालाको समस्या समाधान गर्छ :

यसले अनुहार सफा राख्नुका साथै मोस्चराइजरको काम गर्छ । साथै छालाका धेरै समस्या समाधान गर्न पनि सहयोग गर्छ ।

८. तौल घटाउँछ :

विभिन्न अध्ययनहरुले नरिवलको तेलले तौल घटाउन सहयोग पुऱ्याउने देखाएका छन् । सन् १९८५ मै गरिएको एक अध्ययनले नरिवलको तेलसहितको क्याप्रिक एसिडको इन्जेक्सनले मुसाहरुमा तीव्र रुपमा तौल घटेको पाइएको थियो ।

९. ब्याक्टेरिया मार्छ :

नरिवलको तेलमा पाइने आधाजति फ्याटी एसिड लौरिक एसिड हुन् । यो एसिडले ब्याक्टेरिया, भाइरस, फन्जाईलाई मार्छ यसलाई शरीरमा लगाउनाले यस्ता ब्याक्टेरिया मर्छन् ।

१०. बेडरुममा पनि प्रयोग गर्न सकिन्छः

यो स्वास्थ्यका लागि फाइदाजनक त हुन्छ नै । यसलाई बेडरुममा छर्कनाले मानिसको सेक्स लाइफमा सकारात्मक महसुस गराउँछ । यो एन्टी फंगल र एन्टी ब्याक्टेरियल भएकाले यसले संक्रमणबाट पनि बचाउँछ ।

स्वास्थ्य खबरबाट

कृषकलाई मिनिटिलर प्रदान:
गुल्मीको रुरुक्षेत्र गाउँपालिका वडा नं. ५ अन्तर्गत बम्याको टाहाटिममा सञ्चालित स्मार्ट कृषि गाउँ कार्यक्रमअन्तर्गत कृषकलाई कृषि ज्ञान केन्द्रको सहयोगमा मिनिटिलर हस्तान्तरण गर्दै गाउँपालिकाका अध्यक्ष यदु ज्ञवाली एवं कृषि ज्ञान केन्द्र गुल्मीका प्रमुख नवराज भण्डारी। तस्बिर:जनार्दन घिमिरे/रासस

परम्परागत बीउले धान उत्पादन बढेन

बलेवा (बागलुङ) । यस वर्षको असार १५ सम्मना बागलुङमा २० प्रतिशत मात्रै धान रोपाइँ भएको छ। वर्षात ढिला हुँदा रोपाइँ हुन नसकेको कृषि ज्ञान केन्द्र बागलुङका सूचना अधिकारी कुमार पुनले बताए। अझै पनि अधिकांश स्थानमा मुल नै नफुटेको, सिँचाइका लागि कुलो तथा नहर सञ्चालनमा आउन नसकेका कारण रोपाइँ कम भएको उनको भनाइ छ।

लामो समयको खडेरीका कारण मकै लगाउन पनि ढिलाइ भएको उनले बताए । गलकोट नगरपालिका बाहेकका पालिकामा धान रोपाइँ न्यून भएको पुनले जानकारी दिए।

एक दशकअघि जिल्लाका पाँच हजार नौ सय हेक्टरमा धानखेती हुने गरेकोमा अहिले पाँच हजार सात सय सात हेक्टरमा मात्रै धानखेती हुने गरेको छ। जसबाट वार्षिक १९ हजार सात सय ५० मेट्रिकटन धान उत्पादन हुने गरेको केन्द्रको भनाइ छ।

"जिल्लामा कृषि गणना र अद्यावधिक नहुँदा कतिपय तथ्याङ्क आउन सकेको छैन।"- पुनले भने। बागलुङमा अधिकांश जमिनमा परम्परागत जातको धान लगाउने चलन छ।

परम्परागत धानतर्फ गौरीया, जेठोबुढो, गुड्डुरा र एक्ले धान लगाइन्छ । उन्नत जातमा केन्द्रले सिफारिस गरेको खुमल-४ जातको धान लगाउने चलन छ। त्यसबाहेक किसानले सिफारिस नभएको जातका धान पनि लगाएका छन्। "हामीले स्वीकृत नदिएपनि कतिपय किसानले 'युएस ३१२' जातको धान लगाउनुभएको छ", पुनले भने-"यहाँको हावापानीमा अनुकुल नभएका उक्त जातको धान रोप्नका लागि सिफारिस गरिएको छैन।"

दाना नलाग्नेलगायतको समस्या हुनसक्ने भन्दै केन्द्रले सचेत गराउँदा पनि केही किसानले लगाएको उनले बताए। चैते धानको उत्पादन भने राम्रो भएको उनको भनाइ छ।

"गुणस्तरीय बीउ छनौट गर्ने, उन्नत जातको धान रोप्दा उत्पादन बढाउन सकिन्छ", केन्द्रका प्रमुख राजेन्द्र सिलवालले भने-"प्रशस्त जमिन छ, तर धान लगाइएको छैन । पर्याप्त सिँचाइको सुविधा उपलब्ध गराउन सके धान उत्पादन बढाउन सकिन्थ्यो ।" यहाँका तमानखोला र ताराखोला गाउँपालिकामा थोरै क्षेत्रफलमा मात्रै धान लगाइन्छ भने अन्य पालिकाको हकमा धान प्रमुख बाली हो।

धानबालीमा लाग्ने रोगको उपचार नियमित गर्न सके उत्पादन बढ्न सक्ने किसानको भनाइ छ। समयमै पर्याप्त मल पाउने व्यवस्था र रोग लागेमा तत्काल उपचारको व्यवस्था भैदिए उत्पादन बढाउन सहज हुने गलकोट नगरपालिका ६ का नरबहादुर खत्रीले जनाए। "धान त रोपेर लगभग सकियो, रोगकिराबाट बचाउन बेलाबेला उपचार र प्राविधिक साथ चाहिन्छ," उनले भने-"समस्या पर्नासाथ समयमा औषधि पाइयो भने उत्पादन बढाउन सकिन्छ।" रासस

'मेरो नेपालगञ्ज' स्थानीय पाठ्यक्रम कार्यान्वयन

खजुरा (बाँके) । नेपालगन्ज उप-महानगरपालिकाले 'मेरो नेपालगन्ज' स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ। स्थानीय आवश्यकता र प्राथमिकताका विषयवस्तु समावेश गरी बनाइएको पाठ्यक्रम चालु शैक्षिकसत्रदेखि कार्यान्वयनमा ल्याइएको हो।

नेपालगन्जको स्थानीय भाषा, कला, संस्कृति, उद्योग, व्यवसाय, पर्यटन, वातावरण, धार्मिकस्थल, गौरवमय स्तम्भलगायत विषयवस्तु पाठ्यक्रममा समेटिएको उपमहानगरका शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाका शाखा अधिकृत लोकबहादुर शाहीले जानकारी दिए । उनका अनुसार राष्ट्रिय पाठ्यक्रमले समेट्न नसकेका स्थानीय आवश्यकता र प्राथमिकताका विषयका बारेमा बालबालिकाको क्षमता विकास गर्ने, कला, संस्कृतिको संरक्षण र हस्तान्तरण गर्ने उद्देश्यले स्थानीय पाठ्यक्रम तयार गरिएको हो। पाठ्यक्रममा नेपालगन्जमा रहेका विभिन्न स्थान, रहनसहन, पर्यटकीय गन्तव्य, कला, संस्कृतिलगायत विभिन्न विषय छनोट गरिएको छ।

स्थानीय विषयको ज्ञान प्रदान गर्न र संस्कृति संरक्षणमा यो पाठ्यक्रमले मद्दत पुऱ्याउने शाखा अधिकृत शाहीले बताए । "चालु शैक्षिक सत्रदेखि कार्यान्वयनमा आएको पाठ्यक्रमले स्थानीय विषयको ज्ञान र सीपमा वृद्धि हुने अपेक्षा लिएका छौँ", उनले भने-"बालबालिकाले यहाँका चालचलन, रहनसहन र इतिहास, पर्टन, व्यापारलगायत विषयबारे जानकारी पाउनाका साथै सीप विकासमा टेवा पुऱ्याउने छ।"

गत वर्ष पाठ्यक्रम तयार गर्नका लागि कार्यदल निर्माण गरिएको थियो । उक्त कार्यदलले 'मेरो नेपालगन्ज' स्थानीय पाठ्यक्रम तयार गरेको हो । हाल तयार भएको पाठ्यक्रम छपाइसमेत गरिसकिएकाले चालु शैक्षिकसत्रमा लागू गर्ने बताउँदै शाहीले केही दिनभित्र यहाँका सबै विद्यालयमा वितरण गरिने जानकारी दिए।

पाठ्यक्रम पढाउन विद्यालयका शिक्षकलाई तालिम प्रदान गरिएको शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाले जनाएको छ । शाखाका अधिकृत शाहीका अनुसार उप-महानगरअन्तर्गत रहेका ४३ सामुदायिक विद्यालय, ३९ धार्मिक विद्यालय र ८२ बटा निजी विद्यालयमा उक्त पाठ्यक्रम लागू गरिनेछ। उपमहानगरको आफ्नै पाठ्यक्रम नहुँदा विद्यार्थीले यसअघि बिना पुस्तक पढ्न बाध्य थिए। चालु आर्थिक वर्षभित्रै पुस्तक विद्यार्थीहरूको हातहातमा पुऱ्याउने नीति उपमहानगरले लिएको छ।

पाठ्यक्रममा कक्षा १ देखि कक्षा ८ सम्म पाठ्यपुस्तक लेखन, सम्पादन, चित्र निर्माण गरिएको पाठ्यक्रम निमार्ण कार्यदलका सदस्य वीरेन्द्र यादवले बताए । उनका अनुसार उपमहानगरले नेपालगञ्जको सामाजिक, आर्थिक एवं ऐतिहासिक पक्षका जानकारी दिने विषयलाई पाठ्यक्रममा समावेश गरेको छ। रासस

सिद्धार्थनगरका ३५ विद्यालयका ४४ प्रतिशत विद्यार्थी एसईई उत्तीर्ण

मोहम्मद हबिब
भैरहवा

रुपन्देहीको सिद्धार्थनगरको एसईई नतिजा यस वर्ष सन्तोषजनक छैन । विगतका वर्षहरुमा राम्रै नतिजा आउने यस नगरबाट अहिले भने विगतमा भन्दा फरक नतिजा आएपछि शैक्षिक संस्थाहरु निराशा छाएको छ, सामुदायिक विद्यालयको नतिजा यस वर्ष मुख्यत खस्केको छ। गत चैत्रमा नगरका सामुदायिक तथा संस्थागत ३५ वटा विद्यालयबाट एसईईमा १ हजार ५ सय ६१ जन विद्यार्थी सहभागी भएकोमा ६ सय ९० जना अर्थात ४४ दशमलव २ प्रतिशत विद्यार्थीमात्रै उत्तीर्ण भएका छन्।

१२ सामुदायिक र २३ संस्थागत विद्यालयहरुबाट विद्यार्थीहरु सहभागीभए पनि ३ वटा सामुदायिक विद्यालयको नतिजा शून्य आएको छ। बिहीबार सार्वजनिक गरिएको माध्यमिक शिक्षा परीक्षा एसईईको नतिजा अनुसार समुदायिक विद्यालयतर्फ पक्लिहवा माविका ४३ जनामध्ये २ जना, भैरहवा नमुना माविका ८५ जनामध्ये ४ जना, रुपन्देही लिलाराम माविका २ सय ३ जनामध्ये ९२ जना, भानु माविका ७२ जनामध्ये ८ जना, संस्कृत माविको २६ जनामध्ये १७ जना , बहिरा बाल माविका १० जनामध्ये ८ जना, सुर्यदेव माविका २८ जनामध्ये १ जना र नव दुर्गा माविका ३० जनामध्ये ६ जना मात्रै उत्तीर्ण भएका छन्। सामुदायिकका महात्मा बुद्ध, संस्कृत विद्याश्रम, बेलहिया माविको नतिजा शून्य रहेको सिद्धार्थनगर शिक्षा शाखाले जानकारी दिएको छ।

यस्तै संस्थागत तर्फबाट आर्य पब्लिक स्कुलले शत प्रतिशत विद्यार्थी उत्तीर्ण गरेको छ । बुद्ध ज्योतिले ३६ जना विद्यार्थी सहभागी गराउँदा १६ जना उत्तीण भएका छन्, एआरडी मोडलबाट १४ जनामध्ये ९ जना, सनसाइनबाट ४८ जनामध्ये ३२ जना, इस्ट वेस्टबाट २८ जना मध्येबाट ३ जना, आदर्श विद्या मन्दिरबाट २५ जनामध्ये १२ जना, जेसीसीबाट ५८ जनामध्ये ३९ जना, बृहस्पतिबाट ४८ जनामध्येबाट १६ जना, मनकामनाबाट २३ जनामध्येबाट १९ जना उत्तीर्ण भएका छन्।

यस्तै मन्टेश्वरी मेमोरियलबाट ३० जना सहभागी हुँदा ८ जना, नेपाल नालन्दाबाट ३८ जना सहभागी हुँदा २० जना, साइग्लोबलबाट ७९ जनामध्ये ४२ जना, सिवी पब्लिकबाट १८ जना सहभागी हुँदा ४ जना, पश्चिमाञ्चलबाट ६६ जना सहभागी हुँदा ६१ जना, अमरज्योतिबाट ६८ जना सहभागी हुँदा ५५ जना, न्यू इराबाट ७१ जना सहभागी हुँदा ३६ जना, काशी नोबलबाट १ सय १३ जनामध्ये ९५ जना, बुद्ध ज्ञाननिकेतनबाट २४ जनामध्ये ७ जना, मुनलाइटबाट ७८ जनामध्ये ३९ जना, युनिभर्सल पब्लिकबाट १९ जनामध्ये ७ जना मात्रै उत्तीर्ण भएका छन्।

यसैगरी पशुपति शिक्षा मन्दिरबाट २२ जना सहभागी भएकोमा ४ जना, हेभेन्लीबाट २५ जनामध्येबाट १० जना, ब्राइट स्टारबाट ४३ जनामध्ये ५ जना र मोर्डन पब्लिकबाट १० जनामध्ये ५ जनाले मात्रै एसईई उत्तीर्ण गरेको नगरपालिका शिक्षा शाखाले जानकारी दिएको छ।

आफ्नो नतिजामा चित्त नबुझे नजिता सार्वजनिक भएको १५ दिनभित्र अनलाइन माध्यमबाट पनि पुनर्योगको लागि आवेदन दिन सक्ने व्यवस्था भने मिलाइएको छ।

शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयले माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (एसईई २०८०) मा दुईभन्दा बढी विषयमा एनजी ल्याएका विद्यार्थीलाई पनि मौका परीक्षामा सहभागी गराउने निर्णय समेत गरेको छ।

धेरै विद्यार्थीहरु अध्ययनबाट बञ्चित हुने भन्दै मौका परीक्षामा सहभागी हुन दिने व्यवस्था गर्न शिक्षामन्त्री सुमना श्रेष्ठले शुक्रबार निर्णय गरेकी छिन् । एनजी ल्याएका विद्यार्थीलाई मौका परीक्षामा सहभागी गराउन लेटर ग्रेडिङ निर्देशिका, २०७८ संशोधन गर्ने प्रकृया अगाडि बढाउन पाठ्यक्रम विकास केन्द्रलाई, परीक्षा बोर्ड, परीक्षा नियन्त्रण कार्यालयलाई परीक्षा सञ्चालन व्यवस्थापन गर्न र शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रलाई आवश्यक कक्षा सञ्चालन तथा सिकाइ सहजीकरण गर्न विद्यालय तथा सरोकार निकायलाई निर्देशन दिने निर्णय गरेको हो।

राष्ट्रिय परीक्षा बोर्ड, परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय (कक्षा १०) ले बिहीबार सार्वजनिक गरेको नतिजा अनुसार २ लाख ४२ हजार ३१३ जना विद्यार्थी नन ग्रेड (एनजी)मा परेका छन्। यो संख्या परीक्षामा सहभागी ४ लाख ६४ हजार ७८५ विद्यार्थीको ५२.१४ प्रतिशत हो।

ठूलो संख्याका विद्यार्थीले मौका परीक्षामा सहभागी हुन नपाउने भएपछि मन्त्रालयले दोस्रो पटक निर्देशिका संशोधन गर्ने र सबै विद्यार्थीलाई मौका परीक्षामा सहभागी गराउने निर्णय गरेको हो।

यसअघि निर्देशिकामा दुईभन्दा बढी विषयमा एनजी ल्याएका विद्यार्थीले अर्को वर्ष सबै विषयमा परीक्षा दिनुपर्ने व्यवस्था रहेको थियो । राष्ट्रिय परीक्षा बोर्डले यस वर्ष पहिलोपटक नयाँ लेटर ग्रेडिङ प्रणालीबाट एसईईको नतिजा सार्वजनिक गरेको थियो।

पन्त भइन नगर प्रथम

भैरहवास्थित काशी नोबल एकेडमीकी विद्यार्थी श्रीदिमा पन्त एसईई सिद्धार्थनगर प्रथम भएकि छन्। विद्यालयले आइतवार एक कार्यक्रम आयोजना गरी उत्तीर्ण विद्यार्थीहरुलाई सम्मान गरेको छ । काशीले यसअघि पनि उत्कृष्ट नतिजा ल्याउँदै विद्यार्थीको प्रोत्साहन स्वरुप सम्मान गर्दै आएको थियो, आइतवार विद्यालयका प्रथम हुने छात्र र छात्रालाई नगदसहित सम्मान गरेको हो। २०५१ सालमा स्थापित विद्यालयले २०६३ सालबाट एसएलसीमा सहभागिता जनाउँदै आएको छ।

१२ सय ५१ विद्यार्थी उत्तीर्ण गराउन सफल विद्यालयले यस वर्ष १ सय १३ विद्यार्थी एसईईमा सहभागी गराएको विद्यालयका प्राचार्य राजेन्द्र घिमिरेले जानकारी दिए । उनले विद्यार्थीहरुको प्रोत्साहनका लागि विगतका वर्षहरुबाट उत्कृष्ट विद्यार्थीहरुलाई सम्मान गरिंदै आएको बताए।

सिद्धार्थनगर नगरपालिकाको अनुरोध

- जन्म, मृत्यु, बसाईसराई, विवाह दर्ता, सम्बन्ध विच्छेद जस्ता व्यक्तिगत घटना दर्ता समयमै गरौं ।
- सबै बालबालिकालाई समयमै विद्यालय भर्ना गरी पहुँच सुनिश्चित गरौं ।
- मधुमेह, उच्च रक्तचाप र दमजस्ता स्वास्थ्य समस्याको नियमित चेकजाँच गरौं ।
- पानी उमालेर मात्र पिउने गरौं ।
- वन, वातावरण, वन्यजन्तु र सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौं ।
- आफ्नो नगर एवम् शहर बजार वरपरको वातावरण सफा राखौं ।
- सबैखालका विभेदको अन्त्य गरौं ।
- नगरपालिकाको कार्यालयमा गई आफ्नो पसल, व्यवसाय दर्ता गरौं ।
- स्वास्थ्यमा कुनै समस्या देखिए तुरुन्तै नजिकैको स्वास्थ्य संस्थामा जाँच गराउन जाऔं ।
- खुल्ला स्थानमा दिसापिसाव नगरौं, चर्पीमा मात्र दिसापिसाव गरौं ।

अनुरोधक :

जनक थापा — प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
उमा अधिकारी — उप-प्रमुख
इश्तियाक अहमद खाँ — नगर प्रमुख

सिद्धार्थनगर नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
सिद्धार्थनगर, रुपन्देही, लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

बुटवल सुनचाँदी व्यवसायी संघ
बुटवल, रुपन्देही

मितिः २०८१/०३/१९ को

सुनचाँदीको बजारभाउ

छापा सुन प्रति तोला : १,४२,५००
तेजाबी सुन प्रति तोला : १,४१,८००
चाँदी प्रति तोला :१,८२०

मोटरसाइकल हराएको सूचना।

मेरो निम्न विवरण भएको मोटरसाईकल यहि मिति २०८१।३।११ गते बुटवल-८, सुखखानगर, श्रृजनापथबाट हराएको हुदाँ फेला पार्नु हुने महानुभावहरुले नजिकैको प्रहरी कार्यालय वा निम्न ठेगानामा खबर वा सम्पर्कमा गरिदिनु हुन विनम्र अनुरोध छ।
सवारी धनीको नाम: त्रिशुल मेड प्रा.लि.
मोटरसाइकल नं: लु ७५ प ६४३० (सुपर स्प्लेण्डर १२५ सि.सि. रातो कालो)
च्यासिस नं: MBLJAW092M9E20785
इन्जीन नं.: JA05EGM9E00790
मो. नं.: ९८५७०३६९०२

ट्वाइलेट सफा गराउनुहोस्

तपाईंको सहर बुटवल तथा लुम्बिनी अंचलमा आधुनिक जापानीय मेशिनद्वारा सेफ्टी टंकी ट्वाइलेटको रिङ भरिएमा १० मिनेटमा नै सफा गरिनेछ।

- ट्वाइलेट, बाथरुम, किचन र नाली जाम भएमा हामीलाई सम्झनुहोस्।
- लोडसेडिङ भएको बेलामा पनि अत्याधुनिक भ्याकुमद्वारा १० मिनेटमै सफ्टी टंकीको रिङ खाली गरिने छ।

सुपथ मूल्यमा काम गर्ने र गराउन हामीलाई एक चोटी सेवा गर्ने मौका दिनुहोस

सम्पर्क:
सीताराम सफा सेनेटरी
भैरहवा
९८६९७८९२७५,९८००७६०६२२

ट्वाइलेट सफा गराउनुहोस्

के तपाईंको घरको शिट, नाली, जाम भयो भने चिन्ता नलिनुहोस र सेनेटरी जगतमै बढी क्षमता, अत्याधुनिक प्रविधि, पावर फुल रोटर भ्याकुम पम्प, बिजुली नचाहिने एक मात्र सेनेटरीलाई सम्पर्क गर्नुहोस्। लोडसेडिङको बेला पनि सेवा दिइने छ।

सम्पर्क:
तिनाउ सेनेटरी
बुटवल-१०, सुखखानगर, रुपन्देही,
फोन: ९८५७०५८८१३,९८०७१८०८१३

ट्वाइलेट सफा गराउनुहोस्

सेफ्टी ट्याङ्की, भरिएर, शिरनाली जाम भएर समस्या परेको छ ?
हामी तपाईंको समस्या तुरुन्त ५ मिनेटमै हल गरी दिनेछौं।
क्षेत्र: लुम्बिनी, भैरहवा, परासी, बुटवल मर्चवार

प्रो. रामशाह शाहानी
विशाल सेनेटरी
बर्मेलीटोल, भैरहवा
मो.9847324755,9804406297

संरक्षणको पर्खाइमा मायादेवी सुत्केरीपथ

लुम्बिनी(मर्चवार)। बुद्धको जन्मसँग जोडिएको मायादेवी सुत्केरीपथ (लुम्बिनी-तिलौराकोट) मार्ग प्रचारप्रसार, संरक्षण र प्रवर्द्धनको पर्खाइमा रहेको छ। मायादेवी सुत्केरी भएपछि शिशुसहित घर फर्किएको उक्त मार्गको प्रचारप्रसार र संरक्षण नहुँदा ओझेलमा परेको हो।

लुम्बिनीको पढरिया गाउँस्थित प्रवेशद्वारभित्र सर्वसाधारणलाई प्रवेशमा रोक लगाएपछि मायादेवी सुत्केरीपथ हुँदै मायादेवी मन्दिरसम्म जाने यात्रुको बाटो बन्द भएको छ। मायादेवी मन्दिरबाट पढरिया, खुनगाई, मनौरी, सिवलवा, बिजुवा, सिसहनिया, दोहनी, निगलिहवा हुँदै तिलौराकोट दरबारसम्मको करिब ३६ किलोमिटर खण्डलाई मायादेवी सुत्केरीपथ भनिन्छ।

लुम्बिनी विकास कोषले उक्त पथ लुम्बिनी गुरुयोजना विपरीत रहेको भन्दै आवागमन रोक लगाएको हो। पर्यटक तथा सर्वसाधारणलाई प्रवेशमा रोक लगाइएपछि धार्मिक आस्थाका यात्रुमा निराशा उत्पन्न भएको छ।

बुद्ध वचनको प्रचारप्रसार संसारभरि भइरहँदा उनको जन्मसँग जोडिएको मायादेवी सुत्केरीपथ (लुम्बिनी-तिलौराकोट) को प्रचारप्रसार र प्रवर्द्धनमा सरोकार भएकाको ध्यान नपुगेको लुम्बिनी सांस्कृतिक नगरपालिका-६ का अभियानकर्ता मेघनाथ आचार्यले गुनासो गरे। "विसं २०७७ मङ्सिरमा उक्त मार्ग पहिल्याउँदै युनेस्कोका प्रतिनिधि क्रिस्चियन म्यानहर्ट र परामर्शदाता थोमस स्क्रोमले साइकल यात्रामार्फत् बुद्ध जन्मस्थल लुम्बिनीबाट गोरेटो, ग्राभेल र कालोपत्र सडक हुँदै चार घण्टामा शाक्य वंशीय राजधानी तिलौराकोट पुग्नुभएको थियो।"-उनले भने।

लुम्बिनी विकास कोषका तत्कालीन सद्भावना राजदूत एवं पर्यटनविद् विक्रम पाँडेकाजीले उक्त मार्गलाई 'पर्यटन प्रोडक्ट' बनाउने अवधारणा ल्याएका हुन्। "बुद्ध गर्भस्थ रहँदा र उहाँको जन्मपछि शिशुसहित माता मायादेवी यही बाटो हुँदै यात्रा गर्नुभएकाले धार्मिक इतिहाससँग यो पथको गहिरो सम्बन्ध छ", मायादेवी मन्दिरका यसअघिका पुजारी पण्डित योगेन्द्रनाथ पाण्डेले भने-"यो पथले मायादेवीको 'सुत्केरी यात्रा' सम्झना दिलाउँछ।"

लुम्बिनीका स्थानीय बौद्ध भिक्षु विवेकानन्दका अनुसार मौर्य सम्राट अशोकले आफ्नो आध्यात्मिक गुरु उपगुप्तको मार्ग दर्शनमा इपू २४९ मा, उनीपछि चिनियाँ यात्रीहरु त्सेंग साई (चौथो शताब्दी), फाहियान (पाँचौं शताब्दी) र ह्वेन साँग (सातौँ शताब्दी) यही पथबाट लुम्बिनी प्रवेश गरेको इतिहास छ।

"सन् १३१२ मा कर्णाली क्षेत्रका राजा रिपु मल्ल पनि यही पथ हुँदै मायादेवी मन्दिर क्षेत्र प्रवेश गर्नुभएको थियो", उनले भने-"अङ्ग्रेज भारतका पुरातात्त्विक सर्भेयर एलोइस फुहरर (सन् १८९६), पिसी मुखर्जी (सन् १८९९) र भारतीय पुरातत्वविद् श्रीमती देवला मित्राले सन् १९६२ मा लुम्बिनीको अन्वेषण गर्दा खुनगाई र पढरिया गाउँ हुँदै यसै पथबाट बुद्ध जन्मस्थल पुग्नुभएको थियो।"

लुम्बिनी सांस्कृतिक नगरपालिका-३ पढरिया गाउँस्थित मुख्य प्रवेशद्वारलाई बन्द गरी विकास कोषले संरक्षणमा ध्यान नदिँदा मायादेवी सुत्केरीपथ विस्मृतिको गतिमा जाने खतरा बढेको उनको भनाइ छ। बौद्ध भिक्षु विवेकानन्दले यो पथ भौतिक संरचना मात्र नभई धार्मिक तथा ऐतिहासिक धरोहर पनि भएकाले यसको प्रभावकारी व्यवस्थापन गरी पुनः सञ्चालन गरिनुपर्नेमा जोड दिए।

लुम्बिनी बचाउ महाअभियानका संयोजक अकरामुद्दिन खाँले धार्मिक तथा सांस्कृतिक आस्थाको केन्द्र मानिएको मायादेवीसुत्केरीपथलाई सरोकार भएकाले संरक्षण र प्रवर्द्धनमा पहल गर्नुपर्नेमा जोड दिए। उक्त मार्ग प्रवेशमा रोक लगाएर बुद्ध जन्मस्थलको प्रचारप्रसार, पर्यटन प्रवर्द्धन, संस्कृति र इतिहासलाई नै ओझेलमा पर्दै गएको उनले बताए।

"लुम्बिनी विकास कोषले उक्त पथअन्तर्गत पढरिया गाउँस्थित मुख्य प्रवेशद्वारलाई सर्वसाधारणका साथै धार्मिक यात्रुका लागि खुला राख्नुपर्छ", संयोजक खाँले भने- "यसले पर्यटन प्रवर्द्धन, प्रचारप्रसार हुनाका साथै स्थानीयको आयस्तरमा वृद्धि हुनेछ।" सुत्केरी पथको संरक्षण र प्रवर्द्धनका लागि सङ्घीय सरकारको संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय र लुम्बिनी विकास कोषले विशेष योजना, कार्यक्रम र बजेटको व्यवस्था गर्नुपर्नेमा उनले जोड दिए।

संयोजक खाँले भने-"स्थानीयको सहभागिता र सहकार्यबिनासंरक्षणकार्यक्रमसफलहुनसक्दैन।तसर्थ, उहाँहरुको प्रत्यक्ष सहभागितामा आधारित योजना बनाएर आवश्यक बजेट विनियोजन गरी संरक्षण र प्रचारप्रसारको पहल गर्नु जरुरी छ।"

बुद्ध जन्मस्थल लुम्बिनीको गौरव र महिमालाई ध्यानमा राख्दै, सरोकार भएकासँगको सहकार्यमा यो पथको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन हुनुपर्ने लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालयका सहायक प्राध्यापक गजेन्द्र गुप्ताले बताए। "धार्मिक पर्यटकका लागि आकर्षणको केन्द्र बनाउन विभिन्न पर्यटकीय सुविधासहित यसको व्यवस्थापन हुनुपर्छ", उनले भने-"यसले स्थानीयको अर्थतन्त्रलाई टेवा पुर्‍याउनाका साथै धार्मिक पर्यटकीय सम्भावनालाई वृद्धि गर्नेछ।"

ऐतिहासिक दस्तावेज र प्रमाणित तथ्यहरुका आधारमा मायादेवी सुत्केरीपथका बारेमा थप अनुसन्धान गर्दै यसको महत्वलाई व्यापक बनाउनुपर्नेमा प्राध्यापक गुप्ताले जोड दिए। उनले भने-"यो पथले लुम्बिनीको महत्वलाई अझ गहिरो बनाउँछ। यसको संरक्षणबाट इतिहास मात्रको संरक्षण नभई विश्वभरका बौद्ध धर्मावलम्बीलाई पनि पवित्र सुत्केरी मार्गको महत्ववारे जानकारी गराउन सक्छौं।"

तथागत (बुद्धको एक नाम)ले गृह त्याग गर्दा यही पथको प्रयोग गरी पवित्र अनोमाघाट (अहिलेको लुम्बिनी सांस्कृतिक नगरपालिका-१२ स्थित अजमाघाट)बाट दानव नदी पार गर्दै माबली नगर देवदह र मगधको राजगृह (राजगीर) नगर हुँदै बोधिगयासम्म पुग्नुभएको सहायक प्राध्यापक गुप्ताको दाबी छ।

लुम्बिनी विकास कोषका सदस्यसचिव सानुराजा शाक्यले भने-"हामीले कोष क्षेत्रस्थित मायादेवी सुत्केरीपथलाई व्यवस्थापन गर्न विभिन्न योजना बनाएका छौं। यो पथ ऐतिहासिक र धार्मिक दृष्टिले अत्यन्त महत्वपूर्ण छ, त्यसैले यसको संरक्षण र व्यवस्थापनमा विशेष ध्यान दिएका छौं। यसलाई पर्यावरणीय र पर्यटकीय दृष्टिकोणले पनि संरक्षित राख्ने प्रयास गरिरहेका छौं।" उक्त मार्गको पढरियाबाट मायादेवी मन्दिर खण्डलाई व्यवस्थित गरी आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गर्न स्थानीयसँगको समन्वय र सहकार्यमा विकास योजना तयार पारिरहेको उनले जानकारी दिए।

"योजनाको खाका तयार गरिरहेका छौं। तीनै तहका सरकारसँग छलफल गरी आवश्यक बजेटको प्रस्ताव गरेका छौं", सदस्यसचिव शाक्यले भने-"आकर्षक शैलीमा यो पथलाई पुनः निर्माण गर्ने, चारैतिर हरियाली बढाउने, बिरुवा रोप्ने, नियमित सरसफाइ गर्ने, पर्यटकलाई यसको महत्व बुझाउन ठाउँठाउँमा जानकारीमूलक सूचनापाटी राख्नेलगायत काम गर्ने योजना छ।"

चितवनका एक हजार सात सय जनामा डेङ्गु सङ्क्रमण

चितवन। चितवनमा एक हजार सात सय ७१ जनामा डेङ्गु सङ्क्रमण देखिएको छ। गत वर्ष साउनदेखि हालसम्ममा परीक्षणका क्रममा उनीहरुमा डेङ्गु सङ्क्रमण देखिएको हो।

चितवनका विभिन्न अस्पतालमा उपचारका लागि आएका बिरामीमा डेङ्गुको सङ्क्रमण देखिएको हो। जनस्वास्थ्य कार्यालय चितवनका भेक्टर कन्ट्रोल निरीक्षक राम केसीका अनुसार २३ हजार पाँच सय ७१ जनाको परीक्षणका क्रममा सो संख्यामा डेङ्गु सङ्क्रमित फेला परेका हुन्। सङ्क्रमितमध्ये एक हजार दुई सय ६८ जना चितवनका रहेका छन्। ६ सय ६५ पुरुष र ६ सय तीन महिलामा डेङ्गु सङ्क्रमण देखिएको केसीले जानकारी दिए।

यस्तै, ठेगाना नखुलेका एक सय ३८ र चितवनबाहेकका जिल्लाबाट उपचार गर्न यहाँ आएका तीन सय ६५ जनामा डेङ्गु सङ्क्रमण देखिएको छ। एकजनाको उपचारका क्रममा मृत्यु भएको केसीले बताए। सबैभन्दा बढी भरतपुर महानगरपालिकामा ६ सय ६४ जनामा डेङ्गु देखिएको छ। खैरहनी नगरपालिकामा एक सय८७, माडीनगरपालिकामा २९, रत्ननगर नगरपालिकामा दुई सय ३१, राप्ती नगरपालिकामा ७७, कालिका नगरपालिकामा २६ र इच्छाकामना गाउँपालिकामा ५४ जनामा डेङ्गु सङ्क्रमण देखिएको छ।

डेङ्गु रोग सङ्क्रमण भएको पोथी जातको लामखुट्टेको टोकाइबाट यो रोग सर्ने गर्दछ। यो रोग चितवनमा पहिलोपटक सन् २००४ मा देखिएको हो। यसबाट बच्न झूल लगाएर सुत्ने, साँझ-बिहान कपडा लगाएर मात्र बाहिर निस्कने, खाल्डाखुल्डीमा पानी जम्न नदिने, टायर, बोतल र ड्रम नियमित सरसफाइ गर्ने तथा पानी जम्न नदिए डेङ्गु सङ्क्रमण रोकथाम गर्न सकिने केसीले जानकारी दिए।

HYDRABADI DUM BIRYANI
Quality Lassi Center

HALAL
9809529708, 9826426071
Butwal-6, Nepalgunj Road
www.hydrabadimatkadumbiryani.com

SEE उत्तीर्ण सम्पूर्ण विद्यार्थीहरुलाई हार्दिक बधाई तथा शुभकामना

कक्षा ११ मा भर्ना खुल्यो

राष्ट्रकै अग्रणी शैक्षिक संस्था समुदायमा व्यवस्थापन भएको लुम्बिनी प्रदेश नमुना यस नवीन औद्योगिक कदर बहादुर रीता माध्यमिक विद्यालय देवीनगर, बुटवल - ११, रुपन्देहीमा शैक्षिकसत्र २०८१/८२ को लागि कक्षा ११ मा भर्ना खुल्यो।

विज्ञान समूह	व्यवस्थापन समूह	सिभिल इन्जिनियरिङ समूह	कानुन समूह	शिक्षा समूह
नेपाली	नेपाली	अंग्रेजी	नेपाली	नेपाली
अंग्रेजी	अंग्रेजी	नेपाली	अंग्रेजी	अंग्रेजी
गणित	सामाजिक अध्ययन	गणित	सामाजिक अध्ययन	सामाजिक अध्ययन
भौतिकशास्त्र	गणित	भौतिकशास्त्र	Jurisprudence	बाल विकास र सिकाई
रसायन विज्ञान	होटल व्यवस्थापन	रसायनशास्त्र	Procedural Law	शिक्षा विकास र सिकाइ
जीव विज्ञान	कम्प्युटर विज्ञान	जियो टेक्निकल	Constitutional Law	ऐ. नेपाली
कम्प्युटर	लेखाशास्त्र	सर्वे		ऐ. अंग्रेजी
	वित्तशास्त्र	इस्टिमेट		ऐ. गणित
	बजारशास्त्र			
	अर्थशास्त्र	एप्लाइड मेकानिक्स		
	व्यवसायिक अध्ययन			

भर्ना फाराम वितरण: २०८१ आषाढ १४ देखि
छात्रवृत्ति छनौट परीक्षा: २०८१ आषाढ २१ गते शुक्रबार बिहान ८:०० बजे
नतिजा प्रकाशन: २०८१ आषाढ २१ गते २:०० बजे
भर्ना प्रारम्भ: २०८१ आषाढ २१ गते २:३० बाट

हाम्रा विशेषताहरु:
- लुम्बिनी प्रदेश नमुना विद्यालय
- विज्ञान समूह अध्ययन गर्ने समस्त छात्राहरुलाई लुम्बिनी प्रदेश सरकारबाट छात्रवृत्तिको व्यवस्था
- विद्यार्थी संख्याको आधारमा नेपालमै पाँचौ स्थानमा पर्न सफल
- शिक्षा तथा मानवस्रोत केन्द्र अनुसन्धान तथा गुणस्तर सुधार शाखाबाट असल अभ्यास साझेदारी कार्यक्रममा लुम्बिनी प्रदेशबाट छनौट हुन सफल
- विज्ञान संचालन भएको नेपालका ११७ विद्यालयहरु मध्ये छनौट हुन सफल
- ब्रिटिश काउन्सिलबाट International School Award 2017-2020 / 2021-2024 प्राप्त
- कलेज रिडर्सद्वारा दुवईमा Best Community School Of Year 2022 प्राप्त
- राष्ट्रिय परीक्षा बोर्डद्वारा संचालित २०७८ को कक्षा १२ को बोर्ड परीक्षामा बुटवल उपमहानगरपालिकाबाट सर्वोत्कृष्ट भइ २ लाख नगद पुरस्कार प्राप्त गर्न सफल
- एमविबिएस, सिभिल इन्जिनियरिङ, कृषि तथा वन विज्ञान अध्ययनरत संस्था, व्यवस्थापन, कानुन र शिक्षा तर्फ उत्कृष्ट रुपमा छात्रवृत्तिमा छनौट हुन सफल, स्टाफ नर्स र खेल प्रशिक्षकको व्यवस्था
- २०८० को एसईई परीक्षामा रुपन्देही जिल्लामै उत्कृष्ट केन्द्र घोषित
- शिक्षक तथा राष्ट्र सेवकका सन्ततिलाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था
- विद्यार्थी हकहितका लागि नवीन विद्यार्थी क्लब भएको
- होटल व्यवस्थापनमा पढ्दै कमाउदै कार्यक्रम (ODC) व्यवस्था भएको

विस्तृत जानकारीका लागि
प्रेम बहादुर बरुनेत
प्रधानाध्यापक एवं
नवीन औद्योगिक कदर बहादुर रीता माध्यमिक विद्यालय
देवीनगर, बुटवल - ११, सम्पर्क नं.:०७१-४१०२१४, ४१०३४५, ९८५७०३१६७८, ९८५७०४२४०९

आकर्षक डिजाइन तथा छपाई
सबै किसिमका रंगिन तथा सादा डिजाइनका साथै सम्पूर्ण छपाईको लागि सधैं हामीलाई सम्झनुहोस्
सम्पर्क:
आइडिया डिजाइनर्स/अफसेट प्रेस
बुटवल-७, पुरानो बसपार्क (सब्जीमण्डी पछाडि)
यातायात मजदूर संघको भवनमा
फोन:-०७१-५५०२९३
मो.९८५७०३५३८०, ९८४७१२३९५७
E-mail:ideapressbtl@gmail.com

ट्वाइलेट सफा गराउनुहोस्
बुटवल सेनेटरी प्रा.लि.
९७४५४०५९७३, ९८०७४०९८५२
सेफ्टी टंकी, रिङ्ग सफा गर्नु परेमा तथा सेनेटरी सम्बन्धी कुनै पनि काम परेमा हामीलाई सम्पर्क गर्नुहोस्।
गगन सेनेटरी ९८६७०२१६१४, ९८१५४४७६४८
मनिषा सेनेटरी ९८५११९७९६६, ९८४७१२४१८५
शर्वेस सेनेटरी ९८४७०३९१४३, ९८५७०३४३८३
गगन सेनेटरी (२) ९८०४४१३२८७, ९८१२९८६३१७
रियुस सेनेटरी ९८११४२८७३०
रेसुङ्गा सेनेटरी/रेसुङ्गा वाटर सप्लायर्स ९८५७०५७०७०

नेपाल सरकारद्वारा मान्यता प्राप्त पश्चिम नेपालकै पहिलो बहु विशेषज्ञ दन्त अस्पताल
आले डेण्टल हस्पिटल प्रा. लि.
श्रवणपथ, बुटवल-६, रुपन्देही, नेपाल (भुड्कीचोक देखि ५० मिटर पूर्व)
071-530108, 532544 dentalhospitalale@gmail.com www.aledentalhospital.com
दाँत, मुख तथा गिजा उपचार केन्द्र

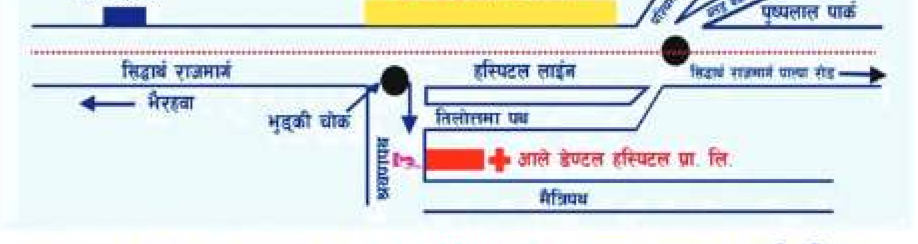

"Healthy Smile, Happy Life" Our Location "स्वस्थ मुस्कान, खुशी जीवन"

सिद्धार्थ पब्लिकेशन (प्रा.) लि. द्वारा प्रकाशित दैनिक लुम्बिनीको लागि अध्यक्षः मोहन चापागाईं, सल्लाहकारः एम.बी. विश्वकर्मा, प्रबन्ध सञ्चालकः महेश रिजाल, सम्पादकः शेरबहादुर केसी
प्रधान कार्यालयः बुटवल-११, माझगाउँ, रुपन्देही, लुम्बिनी प्रदेश नेपाल, फोन : ०७१-५३०६४०, ५३७६४० इमेलः dainiklumbiniadd@gmail.com (Advt), lumbininews@gmail.com (News) मुख्य शाखा कार्यालय भैरहवा, फोनः ०७१-५७२२६७ वेबसाइडः www.lumbinipatrika.com